הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

להבין ענין ל"ג בעומר

אדמו"ר הזקן

שבוע פרשת אמור

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

שבוע טוב לכל לומדי המאמר השבועי!

בעיצומם של ימי העומר, אנחנו זוכים השבוע להילולא דרבי שמעון בר־יוחאי! מרא דפנימיות התורה, גילה לנו רזין רבים וטמירים, שמאירים ונותנים חיות לנפשנו – "הודו לה' כי טוב"!

לכבוד היום הנפלא נלמד מאמר **'להבין ענין ל"ג בעומר'**, של **אדמו"ר הזקן**, הפעם מספר שעוד לא למדנו ממנו כאן – **'תורת חיים'**. זהו ספר שבעיקרו מאמרים של אדמו"ר האמצעי מחב"ד - בנו של אדמו"ר הזקן - המרחיבים ומעמקים במאמרים שאמר אביו. המאמר שלנו שונה מרוב ככל הספר, והוא בעצם מאמר של אדמו"ר הזקן, שמי ש'הניח' וכתב את המאמר היה אדמו"ר האמצעי. מכאן גם ה**סגנון המיוחד** של המאמר.

במאמר נראה של"ג בעומר הוא בעצם **'מתן־תורה' של תורת הסוד**, ומכך נבא להתבוננות במתן־תורה (הממשמש ובא), כ**חתונה נפלאה** ביננו לה' יתברך. נלמד על **שמחת החתן ושמחת הכלה** ולמה כל שמחה נראית **אחרת**, ומשם אדמו"ר הזקן 'מקביל' את סיפור החתונה ללימוד ומסירת פנימיות התורה, ו**המדרגה הגבוהה** אליה זכינו בל"ג בעומר.

שימו לב, לא כדאי לפספס, בתחילת המאמר גם נבין מדוע 'קבלת הנסתר' מתרחשת מוקדם יותר בלוח־השנה מחג השבועות, כאשר ב**לימוד האישי** נדרש מאתנו להקדים דוקא את החלק הנגלה.

תודה לבורא עולם שזיכנו להכיר וללמוד מתורתו של רבי שמעון, שהולכת ומתפשטת יותר ויותר, בכל דור ודור.

שבוע טוב ומבורך!!

להבין ענין ל"ג בעומר
אדמו"ר הזקן – תורת חיים

מבואר

שבועות – מתן־תורה הנגלית; ל"ג בעומר – קבלת פנימיות התורה

להבין ענין ל"ג בעומר, הנה בל"ג בעומר הי' הלולא דרשב"י כנודע. ולהבין ענינו צריך לידע תחלה ענין מתן־תורה שבשבועות דכתיב ביום חתונת"ו וביום שמחת לבו כו', בהיות כי הלא ידוע שכנ"י נק' כלה והתורה נק' חתן כמ"ש תורה צוה לנו משה מאורשה כו' וידוע שיש בתורה ב' מדרגות הנגלה והנסתר כמ"ש בזוה"ק דקוב"ה סתים וגליא כו' ובשבועות הי' התגלות התורה הנגלית בעשרת הדברות כו', ובל"ג בעומר שהוא תחלה הי' התגלות רזין דאורייתא שהם ע"ד סתרי הזהר כידוע

במאמר נבין את סוד ל"ג בעומר, 'הילולא דרבי שמעון בר־יוחאי' לאור התבוננות במתן־תורה הנגלית בחג השבועות.

על חג השבועות נאמר שזהו "ביום חתונתו" - מתן־תורה הוא החתונה של מלכנו איתנו; [ובניין בית המקדש הוא "וביום שמחת לבו", כדרשת חז"ל]. כידוע שכנסת ישראל היא הכלה והקב"ה החתן, וכמו שדורשים גם חז"ל "תורה ציוה לנו משה מורשה" - "אל תיקרי מורשה אלא **מאורשׂה**", קבלת התורה היא חתונה (או ליתר דיוק אירוסין, כמבואר לקמן).

בתורה ישנן ב' מדרגות: נגלה ונסתר. כך גם אומר הזהר הקב"ה כי גילוי הקב"ה הוא "סתים וגליא", בשתי מדרגות, אחת נעלמת ואחת גלויה.

החלק הגלוי של התורה ניתן לנו בשבועות, יום מתן־תורה (באמירה המפורשת של 'עשרת ה**דיברות**'); ובל"ג בעומר החל להופיע החלק הנסתר של התורה, 'רזין דאורייתא', כמו ספר הזהר.

[מדוע קבלת החלק הנסתר קודמת בלוח־השנה מקבלת החלק הנגלה?]

> מפני שבחי' הסתימה שבתורה ירד תחלה מלמעלה ואח"כ הגלי' כו', וזהו מלמעלה למטה שאז היותר נעלה במדריגות השפע יורד תחלה אבל מלמטה למעלה דהיינו כשאדם הת"ח מקבל שפע התורה [בתוכו] כו' לא יוכל להגיע לבחי' הסתימה שבתורה עד שימלא נפשו בגלי' שבה תחלה כידוע וד"ל.

הטעם לכך שמתן פנימיות התורה החל קודם לנתינת הנגלה שלה, הוא בגלל שמדובר כאן על סדר ה**נתינה** של התורה מהקב"ה אלינו, מלמעלה למטה. לפיכך, מתחילים מהחלק הגבוה והעליון יותר - הנסתר, ורק אחר־כך התורה ממשיכה להגיע למטה ומתגלה גם בצורתה הנגלית.

זהו סדר ה**נתינה** של התורה מצד הקב"ה, אך סדר ה**קבלה** של התורה, ממטה למעלה, הוא הפוך; כאשר אדם (הנמצא למטה) רוצה לקלוט ולקבל את התורה (הנמצאת למעלה), עליו להתחיל ממה שהתגלה אליו, שנוגע אליו - הנגלה של התורה. ללא שימלא כרסו בש"ס ופוסקים הוא לא יוכל 'לטפס' גם למדרגות הגבוהות יותר של התורה. לכן על האדם להתחיל דוקא בלימוד הנגלה.

כעת נעבור להתבונן בשבועות, במתן־תורה הנגלית.

חתונה במתן־תורה עם שני סוגי שמחה

> והנה ענין החתונה שבשבועות י"ל ענינה שהוא עד"מ החתונה של זיווג נשמות שבגופים בעוה"ז שעל החתן לעשות סעודה ביום החופה בבית הכלה דוקא ואח"כ כשמביאה לבית[ו] עושה סעודה לבני עירו מחדש, וזהו הנק' סעודת חתן וסעודה שביום החופה היא סעודת הכלה כו', וא"כ השמחה שביום החופה היא שמחת הכלה והשמחה שלאחר החופה בסעודת החתן בביתו הוא שמחת החתן ועל שמו תקרא כו', וזהו הלשון ביום חתונת"ו וביום שמחת לב"ו דוקא וד"ל.

להבין את סודות החתונה הגדולה שלנו עם הקב"ה בשבועות ובכלל, עלינו להתבונן בחתונה פה בעולם הזה.

בעת שהיו מפרידים בין האירוסין לנישואין, מתואר בגמרא שאת סעודת האירוסין - הסעודה הגדולה - היו עושים בבית הכלה; ואת סעודת הנישואין ושבע הברכות היה על החתן לעשות[1]. [גם כיום במדה מסוימת הסעודה שעושים

1 ראה פסחים סוף פרק ג, וגם בשו"ע אב"ע סימן סד, לגבי חיוב בחתן על שמחת הנישואין.

בחתונה היא שמחת הכלה[2], ושבע הברכות הם האחריות כבר של החתן לדאוג לכל העניינים...].

נמצא שישנן שתי סעודות, סעודת הכלה היא הסעודה הגדולה, וסעודת החתן הקטנה יותר. בעצם אלו גם שני מיני 'שמחות' שונות, שמחת הכלה בביתה שחתנה בא לקחתה לאשה; ושמחת החתן כאשר מביאה אל ביתו.

בקשר ובחתונה של הקב"ה איתנו היו גם־כן שני שלבים אלו, כפי שהפסוק מתאר ומדייק: "**ביום חתונתו**" - היום בו הקב"ה מתחתן אך זה לא 'שמחתו' (כי זו שמחת הכלה); "וב**יום שמחת לבו**" - זהו היום בו הקב"ה שמח, שמחת החתן שמביא את הכלה לביתו[3].

> והנה להבין כדוגמת זה למעלה [יובן] עד"מ מלך בו"ד כשעושה חתונה לעצמו עם בת זולתו, הנה יוצא הוא מעיר המלוכה עם כ[ל] ב"ב וכל השרים [ל]בית הכלה לעשות שם הסעודה בבית החופה ואבי הכלה אינו מלך שיעשה סעודה גדולה לפני כבוד המלך והשרים כו', וגם אין לו מקום מכובד כלל כמו פלטרין הנאים כו' להיות כי הוא דר בכפר מן הכפרים [כו'], ואזי עיקר הכבוד בהראות המלך גודל עושרו בזהב וכסף כלים מכ"ש [ו]אנשיו השרים הגדולים כל אחד מראה כבוד עושרו לפני המלך והכלה בשביל כבוד המלך כו', והכל מתפעלים מאד מעוצם גדולת המלך בעושר מופלג כזה כו', וזה אינו אלא מפני שבכפר לא ראו מעולם אוצרות חמודים וגנזי מלכים ותהי' בעיניהם לפלא גדול כו'. ואמנם לאחר החופה כשבא המלך לעיר המלוכה ועושה סעודה ל[כל] בני עירו וכל שריו שהמה כבר רגילים באוצרי חמודות המלך ולא יהי' בעיניהם לפלא כלל כו', אזי לא יהי' השמחה בהראות העושר והכבוד ולא יהי' ברעם ורעש כלל כ"א שמחת המלך תהי' בחשאי בעצמותו עם השרים וכו', וגם השרים לא יראו עשרם וכבודם מאחר שהוא כלא חשיב לגבי עושר המלך כו', אך בכפר בבית הכלה היו צריכים לכך בשביל כבוד המלך לבד וד"ל.

---

2 וכך גם מצויין בספרי מנהגים כי יש לקיים את החתונה בבית הכלה.

3 ולשימת הלב, שכאמור בדרשת חז"ל "'יום חתונתו' - זה מתן־תורה 'ויום שמחת לבו' - זה בניין בית המקדש", אלו ממש שני שלבים שונים. בנתינת התורה היה בעיקר סעודת האירוסין "מאורשה" ולעתיד־לבא תהיה שמחת הנישואין ממש כדלקמן.

בשביל להבין מחתונה במציאות התחתונה כיצד היא חתונתו של הקב"ה איתנו, נצייר כיצד שני שלבים ושתי סעודות אלו נראים אצל מלך שנושא לאשה את אחת מבנות הממלכה:

בסעודת האירוסין, כאשר החתן הולך לבית הכלה, הרי המלך עוזב את ארמונו והולך למחוזות האנשים הפשוטים, היכן שמתגוררת הכלה. כמובן שלאבי הכלה אין את העושר והכבוד שיש למלך בארמונו, וממילא כבוד המלך אינו מגיע ממה שמכבדו אבי הכלה, אלא מכך שהמלך יוצא עם שריו החשובים, עם כליו היפים וכרכרתו הנאה, וכך הוא מכובד בעיני העם. כאשר האנשים הפשוטים נחשפים לגדולה כזו שאינם רגילים לה, זה עושה רעש גדול. כולם מתרגשים ומתפעלים מלראות את יפי ופאר המלך. אמנם ההתפעלות והרעש הגדול הם רק משום שבני העיר לא מכירים את ארמון המלוכה ומעולם לא ראו עושר כה גדול - אז ההתפעלות גדולה.

לאחר כל החתונה והשמחה בבית הכלה, הרי החתן לוקח את כלתו לביתו, ואז השמחה נראית אחרת לגמרי... בארמון המלוכה כולם רגילים לעושר המלך, רגילים לנוכחותו, ממילא אין רעש והתרגשות גדולה מיפי המלך, אלא המסיבה היא יותר שקטה, בשמחה יותר פשוטה ופנימית - שמחת המלך עצמו. המלך לא מתעסק בגילוי אוצרותיו, וגם שריו לא מראים את כבודם, כי אין בכך צורך, כולם כבר רגילים. השמחה בבית המלך היא מעצם הנישואין, ללא רעש מיוחד.

> ועתה ע"ד כ"ז יובן ג"כ למעלה שכנ"י הם נשמות שהמה נולדים בבחי' אצי' הנק' מל' דאצי' והיא ברתא דמלכא עילאה שהוא ענין מארז"ל בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה כו' כידוע, והחתן הוא בחי' חב"ד דז"א דאצי' שהיא אורייתא מחכ' נפקת כו'.

ככל זאת נבין גם במערכת היחסים הנפלאה בינינו לקב"ה. כנסת ישראל נקראת 'בת המלך' - גילויו של המלך, כמציאות אחרת שממשיכה אותו. באותיות של קבלה כנסת ישראל היא ה'מלכות של האצילות' - הגילוי של העולם ה'אצילי' של הקב"ה, כלפי נבראים עליהם הוא 'מולך' (וממילא 'יורד' מאצילותו). כנסת ישאל נרמזת גם כבתו של אברהם "ובכל שמה"[4]. במלים יותר פשוטות, עם־ישראל הם הנאמנים לקב"ה ומגלים אותו בעולם, אך הם כבר לא בדיוק הקב"ה, אלא נבראים. זו דוגמה ל'מלכות' שה' מולך ונמצא בה אך היא לא ממש הקב"ה.

---

4 אברהם הוא בעצם ה'נציג' של הקב"ה בעולם, והוא כביכול מבטא את האצילות; הבת של אברהם מגלמת את הגילוי שלו כלפי חוץ, המלכות של האצילות.

אם־כן, ישראל הם ה'נקבה'־הבת של הקב"ה, ומסבה זו נקראים גם '**כלה**' של הקב"ה[5].

ה**חתן** הוא המשפיע את האור לכנסת ישראל, הקב"ה כפי שהוא מתגלה לעולמות. לייתר דיוק, החתן הוא הקב"ה כפי שהוא מביא את הרצונות והעולם הפנימי שלו לכלה - בתורה הקדושה. באותיות של קבלה, הצורה בה ה' יורד ומתגלה לעולם היא 'זעיר־אנפין' - פנים קטנות, כמו גילוי 'קטן' של הקב"ה; והתורה הקדושה היא בעצם ה'מוחין' - השכל והעולם הפנימי שמוליד את הנהגת העולם. ולכן התורה נקראת "חכמה־בינה־דעת דזעיר־אנפין". לסיכום, האור אותו הקב"ה מביא לכלה, ה'חתן' בו כנסת ישראל דבקה באהבה הוא התורה, העולם הפנימי של הקב"ה.

> **והנה בשעה שירד ה' על ה"ס היינו עד"מ יציאת החתן ממקומו שבאצי' בפנימי' האורות דז"א כו' ולהיות מתגלה בדבר ה' דיבור העליון שהוא מחי' עולמות עד עולם העשי' השפל כו', וזהו ירידה גדולה ועצומה כמ"ש וירד ה' כו' כידוע שהמל' היא הדבור הוא ראש לשועלים כו' הפועל במוגבלים שאין ערוך לנברא עם הבורא, וזהו כמשל הכפר לגבי עיר המלוכה כו' וד"ל.**

במתן־תורה, הקב"ה ביקש 'לצאת' ממקומו, מעולם האצילות, ולתת את עצמו אלינו - להתחתן. ה' לקח את עולמו הפנימי ובחר לבטא אותו בדיבור מפורש, בעשרת ה**דיברות.** לייחד ולהתחתן עם המלכות של האצילות, שנקראת גם 'דבר ה''[6].

אמנם, החתונה מתרחשת ב**בית** הכלה, בית המלכות. המלכות היא אמנם חלק מהאצילות אך 'הבית שלה' הוא בעולמות התחתונים, שכן תפקידה להיות 'ראש לשועלים' - להוות ו'לגור' בתוך נבראים שמרגישים נפרדים מה'[7]. לכן שה' בא להתייחד עם הכלה [-הדיבור ונשמות ישראל] בביתה [-העולמות התחתונים], זו בעצם ירידה עצומה ומופלאה לבטא את העולם הפנימי של הקב"ה כביכול בדיבור מפורש שיחדור עד המציאות שלנו - גם זו הגשמית! זו הופעת האין־סוף בעולמות הנבראים, בצורה מסוימת ומוגדרת, כמו שמבטא זאת הפסוק "**וירד** ה' על הר סיני".

---

5 כמו שבשיר השירים כנסת ישראל נקראת גם 'בתי', וגם 'רעייתי'.

6 "מלכות פה" פתח אליהו.

7 על המלכות של האצילות נאמר שהיא גם "זנב לאריות" - החלק התחתון של עולם האצילות, אך תפקידה להיות "ראש לשועלים" - להיות ההתחלה לכל המציאות התחתונה, שתרגיש נפרדת מה', אך תקבל מלכותו. וכמו שהוסבר לעיל, שישראל מגלמים את הפרדוקס הזה, שמצד אחד הם 'חלק אלו־ה ממעל', חלק מהקב"ה והאצילות; ומאידך הם מרגישים שונים מה', ועליהם 'לקבל מלכותו'. החלק העליון הוא בעצם היות המלכות 'זנב לאריות', והחלק התחתון הוא היותם 'ראש לשועלים', 'אב המון גויים', הראש והמקום לבריאת כל העולם שמרגיש נפרד וצריך להדבק בקב"ה.

אך ענין ירידה זו הי' לעשות סעודת החתן בבית הכלה העליונה דוקא כו', ולכך הי' הרעש הגדול בקולות וברקים כו' מפני שבכפר לא ראו מעולם נימוסי המלוכה הרעש גדול כו', וגם צריכים להראות כבוד המלך כנ"ל וכמו"כ האורות עליונים דז"א דאצי' הנק' מלך שהמה היו גנוזים באוצרותי"ו הראם לכבוד הכלה בביתה שהוא דיבור העליון כו', ולפי שאין ערוך לבחי' אצי' עצמה עם הארת אצי' בבי"ע לכך מאד נתפעלו מן הקולות ופרחה נשמתן על כל דבו"ר ודיבו"ר וד"ל, ומטעם זה הי' הגילוי כ"כ בהיות שצריך להראות כבוד עשרו כנ"ל ולכך כל אחד מהעומדים לפני המלך שבבחי' אצי' הרא[ה] כבוד עשר[ו] ג"כ כו', וזהו כל הכתרי"ם עליונים שנמשכו בשעת יו"ד הדברות כו' וד"ל.

מסבה זו, כשה׳ בא ומופיע בתוך העולם שלנו, הגשמי והמוגבל שלא רגיל לראות אין־סוף ואת ׳אוצרות המלך׳, הדבר דומה למלך שמגיע לבית כלתו בכפר. כמו שהמלך מגיע לכפר כבודו הוא מהראות אוצרותיו ורוב טובו וגדלו - כך גם מעמד הר־סיני היה בקולות וברקים, בגילוי אלוקות לא רגיל - ״אתה הראת לדעת כי ה׳ הוא האלוקים אין עוד מלבדו״. דבר זה התבטא גם בכך ש״על כל **דיבור ודיבור פרחה נשמתן**״ - בכל דיבור והתגלות אצל הכלה (-הדיבור), ה׳ הראה להם את רוב גדלו ואוצרותיו. ואנחנו, בתור ׳בני הכפר׳ שלא מכירים את האוצרות הללו, התפעלנו מאד ולא היתה לנו היכולת להכיל את האור שהתגלה בכל דיבור, ו׳פרחה נשמתינו׳...

בנוסף, גם כל שרי המלך באים ומראים גם הם את עשרם וכבודם לכבוד המלך - שעם כל כבודם העצום הם בטלים למלך. זהו מה שמבואר בקבלה שבמתן־תורה נמשכו גם ׳כתרים עליונים׳ - הם אורות עליונים רבים שבאו והתגלו גם הם במתן התורה.

אמנם לאחר החופה כתיב ביום חתונת"ו ושמחת לב"ו דוקא, והוא שכבר קבלו התורה ונעשה יחוד זו"ן דאצי' כו' אזי עשה החתן העליון סעודה לבני עיר"ו בלא רעם ורעש כלל, כי הלא נגד בחי' פנימי' האורות דז"א דאצי' כלא חשיבא כל האורות המתפשטי' בשריו ועבדיו כו' הנק' ז' הסריסים המשרתים את פני המלך כידוע ועד"ל, וע"כ אינם צריכי' להראות כבוד עושר כו' וד"ל, ואין השמחה אלא בבחי' [ה]עצמי' וזהו ביום שמחת לב"ו וד"ל.

אחרי מתן־תורה הנגלה, ברעש גדול - מגיע גם ״יום שמחת לבו״, היום בו ה׳ חוגג בביתו אחרי החתונה. אחרי שה׳ בא והתייחד וירד לשמח אותנו עם

תזמורת והרבה רעש במתן־תורה, הוא לוקח אותנו לביתו, ועושה סעודה בביתו - באצילות. בתוך עולם האצילות, שם מקום משכן של פנימיות האלוקות, העולם הפנימי של ה' - כל האורות הנפלאים והנשגבים שהתגלו לפני כן בעולמות התחתונים לא מרגשים אף אחד... בבית המלך נמצאים האוצרות האמיתיים, המלך בפארו, ואין צורך להביא ולהראות את כל כבוד המלך והשרים... השמחה הזו היא שמחה שונה בסוגה, היא שמחה עצמית, בעצם היחוד. ה' ואנחנו לא שמחים בשום 'הופעה' מיוחדת של הקב"ה - אלא בכך שסוף־סוף אנחנו איתו בביתו, ביחוד גמור. זו שמחה פנימית ונפלאה שאי־אפשר גם לבטא אותה ברעש כלשהו, "לא ברעש ה'". זו כמובן גם שמחה עליונה וגדולה לאין־ערוך, שכן היא מבטאת את עליתנו להיות עם ה' לגמרי!

זהו שאחרי "ביום חתונתו" - במתן־תורה; יש "וביום שמחת לבו" - שמחה ב'בית ה'' [-"זה בניין בית המקדש"[8]]

סוגי השמחות בתורה הנסתרת – סוד הילולא דרבי שמעון בר־יוחאי

והנה כמו שבשבועות היו ב' מיני שמחות הנ"ל בסעודת הכלה וסעודת החתן הנ"ל, כמו"כ בל"ג בעומר בס"ת [-לכאורה הכונה 'בספרי תורה'] שבתורה היו ב' מיני שמחות א' בבית הכלה והב' בבית החתן כו' וד"ל. וביאור הדבר הנה רשב"י היתה נשמתו מבחי' אצי' עצמו מבלי הסתר בכלים דבריאה, וכן תלמידי ר"ע כולם היו בהם עיקר מקור התו' כידוע שהתורה נשתכחה וע"י תלמידי ר"ע הוחזרה

---

8 במאמר כאן לא נכתב בפירוש שזהו ה'שמחת לבו', ואדרבה משמע שזה היה עוד שלב בנתינת התורה, ולא כ"כ מפורש מה כוונתו. אמנם במאמרים מקבילים (אור התורה שיר השירים, תו) וכן מפשט מאמר חז"ל "'וביום שמחת לבו' - זה בניין בית המקדש" רואים שהכונה לכך שה' לוקח אותנו לביתו בבית המקדש, אוסף אותנו ליחוד נפלא בארמונו. שם השמחה היא הרבה יותר ב'חשאי', שייכת רק לעם־ישראל ולא מתגלה בכל העולם. שם ה' מתייחד ומדבר איתנו לבד "ונועדתי לך שמה" (וראה ברמב"ן ?? שמבאר שזוהי היתה משמעות המשכן; לקחת את הגילוי הגדול של מתן־תורה ולשים אותו במקום מסוים בו ה' שמח רק איתנו).

אמנם אפשר גם להסביר בפשטות, שאלו ארבעים הימים שמשה עלה למרום, בתור ה'שליח' של עם ישראל להכנס לבית החתן, ולקבל את כל התורה בשלימות. שם ניתנה גם כל התורה בצורה כתוב שאנחנו שייכים אליה ו'מרגישים בבית' כשאנו לומדים אותה, ולא ברעש מיוחד. וראה בסוגריים להלן.

[כאן מתעוררת שאלה, אז מה זה קשור אלינו, שלצערנו בעת כתיבת שורות אלו לא נבנה בית המקדש?! אז מלבד ההשתוקקות הגדולה שלנו לזכות לבית ה', אפשר אולי לומר שזהו המשך התהליך עד שמחת־תורה. בסוכות ה' מכניס אותנו לביתו ובשמיני־עצרת מתייחד איתנו ממש במקומו, כמבואר בקבלה וחסידות. זהו היום בו היחוד קורה בבית החתן, שמחה שלנו עם ה' לבד - כמבואר גם במדרש המפורסם שזו סעודה רק לעם־ישראל.

עוד אולי יש לומר, שכל לימוד תורה שלנו אחר מתן־תורה הוא 'בחשאי' בלי כל הרעש, אלא "הקב"ה יושב ושונה כנגדו". יחוד פנימי אינטימי שלנו עם הקב"ה בלי שאף אחד רואה או יודע. בנוסף, הרי כאשר אנחנו לומדים אנחנו כמו 'נכנסים' לעולם של הקב"ה, לתוך הספר, לתוך התורה הקדושה - בית החתן, בשונה ממתן־תורה שה' יורד מתגלה ומסביר לנו את רצונו. ודוק. (וצריך עיון מכך ש"מה אז באימה רטט וזיע אף כאן וכו'" - שלימוד התורה תמיד משחזר את רגע מתן־תורה, בשונה מדברינו. אך יש ליישב שהדבר דומה לנוכחות החתונה אצל בני הזוג גם אחרי שהם כבר בביתם ואכמ"ל)].

לישראל, וע"כ הם ב' בחי' החתן שהמה המשפיעי' תורה לכללות נש"י כו'. אך הם המשפיעי' בחי' גליא שבתו' ורשב"י הי' המשפיע הנסתר כי כל ימי חייו באמרו רזין דאורייתא הי' ממשיך בחי' הסתום דבאורות דאצי' ש[נ]גנזו בתורה הנגלית בזה העולם.

כשם שבשבועות, בנתינת התורה וביחוד שלנו עם ה׳ דרך התורה הנגלית היו את שני השלבים הללו - שמחת הכלה ושמחת החתן - כך גם במתן התורה הנסתרת, קיימים שני השלבים. בשביל להבין את זה נעמוד רגע על תלמידי רבי־עקיבא שרבי שמעון בר־יוחאי בתוכם:

בימי רבי עקיבא חז"ל אומרים ש׳נשתכחה תורה מישראל׳ ורבי עקיבא ותלמידיו הם בעצם אלו שהביאו וקיימו את התורה בישראל. נמצא שבמדה מסוימת תלמידי רבי עקיבא היו בעצם ה׳חתן׳ שמשפיע את התורה לישראל! אכן מבואר בקבלה שנשמות תלמידי רבי עקיבא היו ׳נשמות דאצילות׳ - נשמות ששיכות לעולם האצילות והן חלק מה׳חתן׳, ואחריותן להשפיע ולהביא את האצילות לעולם הנבראים, כבמתן־תורה.

בתוך תלמידי רבי עקיבא, כל התלמידי מלבד רבי שמעון בר־יוחאי היו אחראים על לימוד ונתינת נגלות התורה; אך רבי שמעון בר־יוחאי תפקידו היה לתת ולמסור את התורה הנסתרת, שטמונה וגנוזה בתוך התורה הנגלית[9], "רזין דאורייתא".

ונמצא שכל יחודים שהי' מייחד הי' בבית הכלה דוקא בכל ימי חייו כנ"ל וד"ל, אמנם לאחר הסתלקותו עשה סעודה בביתו בבחי' אצי' עצמו והיינו הילולא דרשב"י וד"ל.

בכל חייו של רבי שמעון בר־יוחאי, הוא גילה את סודות התורה לנשמות ישראל, למציאות התחתונה. זהו כמעמד הר סיני, בו ה׳ ׳יורד׳ מגלה ומלמד אותנו את תורתו הקדושה.

אך גם בנתינת התורה הסתומה ישנו את השלב הבא, בו אנו עולים ומתייחדים עם ה׳ בעולמו. שלב זו הוא יום ההסתלקות של רבי שמעון בר־יוחאי, בו רבי שמעון בר־יוחאי עשה סעודה בביתו - בית החתן - ולא עסק בלגלות את תורתו בעולם ובבתי המדרש. זהו הסימן שהתעלינו וה׳ לוקח אותנו לשמוח איתו לגמרי, ביחוד פנימי של פנימיות התורה בתוך עולמו של ה׳! אכן, מבואר באידרות כי ביום הסתלקותו של רבי שמעון בר־יוחאי הוא גילה סודות שלא גילה כל ימיו! זוהי השמחה של ׳הילולא דרבי שמעון בר־יוחאי׳. שמחת רבי שמעון בר־יוחאי,

9 כדברי חז"ל על האור הגנוז "והיכן גנזו בתורה."

החתן (שבעצם מבטא כאן את מה שה׳ רוצה לומר לנו) היא בכך שאנחנו עלינו למקום שאנו שייכים באמת לפנימיות התורה, לכל הסודות הפנימיים של ה׳, ואנחנו מוכנים ליחוד אמיתי ושלם בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש!

להבין ענין ל"ג בעומר

אדמו"ר הזקן – תורת חיים

להבין ענין ל"ג בעומר, הנה בל"ג בעומר הי' הלולא דרשב"י כנודע. ולהבין ענינו צריך לידע תחלה ענין מתן־תורה שבשבועות דכתיב ביום חתונת"ו וביום שמחת לבו כו', בהיות כי הלא ידוע שכנ"י נק' כלה והתורה נק' חתן כמ"ש תורה צוה לנו משה מאורשה כו' וידוע שיש בתורה ב' מדרגות הנגלה והנסתר כמ"ש בזוה"ק דקוב"ה סתים וגליא כו' ובשבועות הי' התגלות התורה הנגלית בעשרת הדברות כו', ובל"ג בעומר שהוא תחלה הי' התגלות רזין דאורייתא שהם ע"ד סתרי הזהר כידוע

מפני שבחי' הסתימה שבתורה ירד תחלה מלמעלה ואח"כ הגלי' כו', וזהו מלמעלה למטה שאז היותר נעלה במדריגות השפע יורד תחלה אבל מלמטה למעלה דהיינו כשאדם הת"ח מקבל שפע התורה [בתוכו] כו' לא יוכל להגיע לבחי' הסתימה שבתורה עד שימלא נפשו בגלי' שבה תחלה כידוע וד"ל.

והנה ענין החתונה שבשבועות י"ל ענינה שהוא עד"מ החתונה של זיווג נשמות שבגופים בעוה"ז שעל החתן לעשות סעודה ביום החופה בבית הכלה דוקא ואח"כ כשמביאה לבית[ו] עושה סעודה לבני עירו מחדש, וזהו הנק' סעודת חתן וסעודה שביום החופה היא סעודת הכלה כו', וא"כ השמחה שביום החופה היא שמחת הכלה והשמחה שלאחר החופה בסעודת החתן בביתו הוא שמחת החתן ועל שמו תקרא כו', וזהו הלשון ביום חתונת"ו וביום שמחת לב"ו דוקא וד"ל.

והנה להבין כדוגמת זה למעלה [יובן] עד"מ מלך בו"ד כשעושה חתונה לעצמו עם בת זולתו, הנה יוצא הוא מעיר המלוכה עם כ[ל] ב"ב וכל השרים [ל]בית הכלה לעשות שם הסעודה בבית החופה ואבי הכלה אינו מלך שיעשה סעודה גדולה לפני כבוד המלך והשרים כו', וגם אין לו מקום מכובד כלל כמו פלטרין הנאים כו' להיות כי הוא דר בכפר מן הכפרים [כו'], ואזי עיקר הכבוד בהראות המלך גודל עושרו בזהב וכסף כלים מכ"ש [ו]אנשיו השרים הגדולים כל אחד מראה כבוד עושרו לפני המלך והכלה בשביל כבוד המלך כו', והכל מתפעלים מאד מעוצם גדולת

המלך בעושר מופלג כזה כו', וזה אינו אלא מפני שבכפר לא ראו מעולם אוצרות חמודים וגנזי מלכים ותהי' בעיניהם לפלא גדול כו'. ואמנם לאחר החופה כשבא המלך לעיר המלוכה ועושה סעודה ל[כל] בני עירו וכל שריו שהמה כבר רגילים באוצרי חמודות המלך ולא יהי' בעיניהם לפלא כלל כו', אזי לא יהי' השמחה בהראות העושר והכבוד ולא יהי' ברעם ורעש כלל כ"א שמחת המלך תהי' בחשאי בעצמותו עם השרים וכו', וגם השרים לא יראו עשרם וכבודם מאחר שהוא כלא חשיב לגבי עושר המלך כו', אך בכפר בבית הכלה היו צריכים לכך בשביל כבוד המלך לבד וד"ל.

ועתה ע"ד כ"ז יובן ג"כ למעלה שכנ"י הם נשמות שהמה נולדים בבחי' אצי' הנק' מל' דאצי' והיא ברתא דמלכא עילאה שהוא ענין מארז"ל בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה כו' כידוע, והחתן הוא בחי' חב"ד דז"א דאצי' שהיא אורייתא מחכ' נפקת כו'.

והנה בשעה שירד ה' על ה"ס היינו עד"מ יציאת החתן ממקומו שבאצי' בפנימי' האורות דז"א כו' ולהיות מתגלה בדבר ה' דיבור העליון שהוא מחי' עולמות עד עולם העשי' השפל כו', וזהו ירידה גדולה ועצומה כמ"ש וירד ה' כו' כידוע שהמל' היא הדבור הוא ראש לשועלים כו' הפועל במוגבלים שאין ערוך לנברא עם הבורא, וזהו כמשל הכפר לגבי עיר המלוכה כו' וד"ל.

אך ענין ירידה זו הי' לעשות סעודת החתן בבית הכלה העליונה דוקא כו', ולכך הי' הרעש הגדול בקולות וברקים כו' מפני שבכפר לא ראו מעולם נימוסי המלוכה הרעש גדול כו', וגם צריכים להראות כבוד המלך כנ"ל וכמו"כ האורות עליונים דז"א דאצי' הנק' מלך שהמה היו גנוזים באוצרותי"ו הראם לכבוד הכלה בביתה שהוא דיבור העליון כו', ולפי שאין ערוך לבחי' אצי' עצמה עם הארת אצי' בבי"ע לכך מאד נתפעלו מן הקולות ופרחה נשמתן על כל דבו"ר ודיבו"ר וד"ל, ומטעם זה הי' הגילוי כ"כ בהיות שצריך להראות כבוד עשרו כנ"ל ולכך כל אחד מהעומדים לפני המלך שבבחי' אצי' הרא[ה] כבוד עשר[ו] ג"כ כו', וזהו כל הכתרי"ם עליונים שנמשכו בשעת יו"ד הדברות כו' וד"ל.

אמנם לאחר החופה כתיב ביום חתונת"ו ושמחת לב"ו דוקא, והוא שכבר קבלו התורה ונעשה יחוד זו"ן דאצי' כו' אזי עשה החתן העליון סעודה לבני עיר"ו בלא רעם ורעש כלל, כי הלא נגד בחי' פנימי' האורות דז"א דאצי' כלא חשיבא כל האורות המתפשטי' בשריו ועבדיו כו' הנק' ז' הסריסים המשרתים את פני המלך כידוע ודי"ל, וע"כ אינם צריכי' להראות כבוד עושר כו' ודי"ל, ואין השמחה אלא בבחי' [ה]עצמי' וזהו ביום שמחת לב"ו ודי"ל.

והנה כמו שבשבועות היו ב' מיני שמחות הנ"ל בסעודת הכלה וסעודת החתן הנ"ל, כמו"כ בל"ג בעומר בס"ת [-לכאורה הכונה 'בספרי תורה'] שבתורה היו ב' מיני שמחות א' בבית הכלה והב' בבית החתן כו' ודי"ל. וביאור הדבר הנה רשב"י היתה נשמתו מבחי' אצי' עצמו מבלי הסתר בכלים דבריאה, וכן תלמידי ר"ע כולם היו בהם עיקר מקור התו' כידוע שהתורה נשתכחה ועי"י תלמידי ר"ע הוחזרה לישראל, וע"כ הם ב' בחי' החתן שהמה המשפיעי' תורה לכללות נש"י כו'. אך הם המשפיעי' בחי' גליא שבתו' ורשב"י הי' המשפיע הנסתר כי כל ימי חייו באמרו רזין דאורייתא הי' ממשיך בחי' הסתום דבאורות דאצי' ש[נ]גנזו בתורה הנגלית בזה העולם.

ונמצא שכל יחודים שהי' מייחד הי' בבית הכלה דוקא בכל ימי חייו כנ"ל ודי"ל, אמנם לאחר הסתלקותו עשה סעודה בביתו בבחי' אצי' עצמו והיינו הילולא דרשב"י ודי"ל.

נקודה למחשבה

כשהייתי בישיבה התיכונית, כל־כך התרגשתי מקבלת שבת, עם השמחה, הניגונים, הריקודים, והתפילה הלבבית. שמחה ודבקות הנפש בה'. ממשיכים משם לסעודה נפלאה, עם זמירות שבת, השתוקקות והרבה רוממות של שבת המלכה.

וואו, הגיע שבת!

אבל בבוקר, היה גם שמחה, גם ריקודים, אבל משהו פחות ריגש אותי. משום־מה פחות הרגשתי 'שבת קודש'. ולא כל־כך הבנתי למה. במיוחד, שקצת למדתי חסידות וראיתי שיום שבת קודש הוא הרבה יותר גבוה! ב'כתר' של תפילת מוסף אנחנו עולים למקומות נשגבים ועצומים!

אז למה אני פחות מרגיש את שבת? את הדבקות והרוממות?

נעצור רגע ונראה מה רשב"י מלמד אותנו.

אחרי כל הרבצת התורה של רשב"י, גילוי פנימיות התורה שהלהיבה את נשמות התלמידים - רבי שמעון מגיע ליומו האחרון, לא יוצא לבית המדרש, וקורא לתלמידיו לבא לביתו.

אם אני הייתי שם, כנראה שהיה כואב לי הלב. רבי שמעון הולך ללכת מאיתנו, כבר תשש כחו מלצאת לבית המדרש ולהרביץ תורה. זמנו חלילה תם, והולך לינטל כבוד מחיינו. קצת דומה לתחושה שהיתה לי בבוקר שבת, שבת/רשב"י פה, אבל כבר לא בשיא כוחותיו חלילה...

אבל רשב"י לא ראה זאת כך. רבי שמעון בחר לעשות שמחה, הילולא! ואכן, בתוך הבית מתגלים לפתע סודות רבים, מה שרבי שמעון לא גילה עד אותו היום.

רבי שמעון מלמד אותי משהו חדש לגמרי. מה באמת קורה בבוקר שבת.

"ילכו מחיל אל חיל". הצדיקים תמיד הולכים ומתעלים ממדרגה למדרגה. שרבי שמעון מגיע ליומו האחרון, גם אם נדמה שחלש בגוף - יש כאן עליית מדרגה. גם אצלנו התלמידים.

אחרי כל הרעש והצלצולים, אחרי כל הלימוד והרבצת התורה ברבים בקול רעש גדול, אחרי גילוי סודות התורה שפעלו מאד בליבנו - הגיע הזמן שנכנס פנימה. לתוך ביתו של רשב"י, לתוך העולם הפנימי של התורה הקדושה.

כך ממש גם בבוקר שבת.

בליל שבת, קדושת השבת מופיעה עלינו, בפתע פתאום אנחנו מקבלים את השבת, מתוך ימות החול. מהניגוד הגדול הזה ומההפתעה הגדולה - ההתרגשות וההתלהבות בגבהים חדשים. ברוך ה'!

אבל בבוקר שבת אנחנו פשוט בפנים. בתוך עולם השבת. התחושה הפשטנית כבר פחות 'מסעירה' ופחות מלהיבה מהרגע בו 'גילינו' שיש שבת. אבל מופיע כאן משהו אחר.

איזו שמחה פנימית מופיעה בלב. שמחה בכך שה' לקח אותנו אל תוך ביתו, אל תוך העולם המתוק והנפלא שלו. בחר שנגור ונדור בתוך עולם האצילות, בתוך שבת קודש. זו שמחה גדולה בהרבה מההפתעה שה' מופיע בעולמינו שלנו, גם אם הרבה פחות רועשת.

אז הקב"ה החליט שביום ההילולא של רשב"י אנחנו ראויים, מסוגלים ומתאימים להכנס לתוך עולמו הפנימי, לתוך בית ה'. אז בואו נכנס פנימה, לתוך כל הספרים הקדושים המלמדים אותנו את "סוד ה'", ונזכה שה' יכניס אותנו כבר לביתו - "והבאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי"!

סיפור

הרב אליהו בהילולת הרשב"י

בכל שנה ושנה היה מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל נוסע למירון ביומא דהילולא דרשב"י - ל"ג בעומר.

כמו היום גם אז השמחה הייתה עד לב השמים, לראות חסידים ואנשי מעשה רוקדים ומקפצים כשעל פניהם נסוכה התרגשות מהמעמד, כאשר מכל כיוון נשמעים אנשי החסד המציעים לעולים לציון מים ו'מזוינעס' ולמי שמעוניין גם פדיית 'משקה' לכבוד הצדיק, כשכמובן ברקע דולקות להן מספר מדורות שהודלקו לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

בתוך כל ההמולה השמחה ברחבת הציון הקדוש ניכרת התרגשות, הראשון לציון המקובל האלוקי הרב מרדכי אליהו מגיע כשפניו לובשות ארשת שמחה וחדווה, אך השמחה גוברת כפליים כאשר מתחיל הרב לרקוד, היה זה מחזה שאי אפשר לשכוח - הרב ניצב כמלאך ה' צבקות כשפניו זוהרות באור יקרות וסביביו המוני עמך בית ישראל מתלהבים ומתעלים טפח מעל הקרקע.

באותה שנה עליה נסוב סיפורינו, ניצב בתוך הרחבה הדחוסה בבני אדם יהודי עם פנים עצובות.

על כפיו החזיק הוא את בנו בן ה6 ובתוך ההמולה ניסה לפלס לו דרך אל הרב אליהו ולאחר שמספר יהודים טובים פינו לו את הדרך פנה אל הרב ואמר: "כבוד הרב, זהו בני בן ה6 שמסיבה לא ברורה אינו יכול ללכת על רגליו, בבקשה מכבוד הרב, בזכות בעל ההילולא הרשב"י יברך אותו שיתרפא ויוכל ללכת"

הרב אליהו שמע את האבא ולאחר מכן פנה אל הילד ושאל: "ילד מתוק, אתה רוצה ללכת על רגליך?", "כן" ענה הילד כשגרונו חנוק מדמעות.

"אם כן, עליך פשוט להתחיל ללכת!" אמר לו הרב כשהוא תופס בידו ומוריד אותו לרצפה.

עיני כולם נקרעו לרווחה כשלהפתעת כולם הילד הנכה פשוט התחיל ללכת ולקוד עם הרב כשהוא מאושר על שסוף-סוף נרפא מחוליו.

"רפואה שלימה תרפאינו, בזכות אדונינו בר יוחאי..." נשמעו הקולות מהרמקולים, ואחריהם בשמחה עצומה שמרקיעה שחקים כל הציבור הקדוש שזכה לחזות במו עיניו בפלא של הניסים שה' עושה לעמו ישראל בזכות התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי...